

ترکیب مردم و دین (هویت ملی و اسلامی)

• احساس هویت ما فقط در زمینه‌ی علم نیست... فکر مردم‌سالاری همراه با معنویت و دین یک فکر نو در دنیای امروز است. تصور نشود که فکر‌گرایی به معنویت یک امر قدیمی و ارتجاعی و به قول آقایان دمه‌شده و مانند این حرفها است؛ نخیر، امروز دنیا به‌خاطر خلأ معنوی در تلاطم است و این را قبول دارند؛ این را دارند می‌گویند، تکرار میکنند؛ منتها از کجا معنویت بیاورند؟ معنویت را که نمیشود مثل آمپول تزریق کرد به ملت؛ ندارند، گرفتارند و البته گرفتارتر هم خواهند شد. اینکه ما آمدیم یک مردم‌سالاری همراه با دین، همراه با معنویت به وجود آوردیم، به‌معنای واقعی کلمه مردم‌سالاری است؛ ... اینجا - در کشور ما - مردم‌سالاری به‌معنای واقعی کلمه است، در عین حال با دین و با اسلام همراه است. خب، اینها احساس هویت میدهد، اگر چنانچه این احساس هویت در جوان به وجود آمد، واگرایی به وجود نمی‌آید؛ ما چندین هزار دانشجو در خارج داریم، اگر این افتخار بود، آن دانشجو پامیشود می‌آید ایران. [البته] درسش را بخواند؛ بنده از رفتن دانشجو به خارج از کشور احساس وحشت نمیکنم، بارها هم گفته‌ام، برود درسش را بخواند، یاد بگیرد، بیاید برای کشورش مفید باشد. این کی خواهد شد؟ آن وقتی که به ایرانی بودن افتخار کند، به انقلابی بودن افتخار کند. این احساس هویت، معنایش این

هویت اسلامی ایران گم شده بود

- چرا میگوییم نوزدهم دی قم یک حادثه‌ی تحول‌آفرین تاریخی است؟ چون شروع و سرآغاز یک جهاد بزرگ است. از اینجا یک جهاد بزرگی در سراسر کشور آغاز شد که هدف این جهاد هم این بود که ایران عزیز را از هاضمهی غرب بیرون بکشد؛ ایران را که زیر دست و پای فرهنگ معوج و غلط غربی و زیر تسلط سیاسی و نظامی غربی له شده بود، بیرون بکشد، مستقلش کند، هویت تاریخی ایران را احیا کند. هویت تاریخی ایران، ایران اسلامی است؛ از اول بروز اسلام تا امروز، شما کدام ملت دیگر را سراغ دارید که در زمینه‌ی علوم مختلف، در زمینه‌ی فلسفه، در زمینه‌ی فقه، در زمینه‌ی علوم گوناگون، به قدر ایرانی‌ها به اسلام خدمت کرده باشند؟ مراجعه کنید به این کتاب عزیز و مغتنم خدمات اسلام و ایران مرحوم شهید مطهری. این هویت اسلامی ایران گم شده بود؛ اگر کسی می‌آمد در خیابانهای تهران راه میرفت — حالا فقط تهران هم نه، خیلی از شهرهای دیگر؛ حتی در یک جاهایی از مشهد ما — احساس نمیکرد اینجا یک کشور اسلامی است، اینجا یک مردم مسلمانی زندگی میکنند؛ این جوری کرده بودند. ۱۴۰۱/۱۰/۱۹

تمدن نوین اسلامی

- ما مکرراً صحبت «تمدن نوین اسلامی» را کرده‌ایم، یا این جوری تعبیر کنیم «تمدن شکوفایی اسلامی»؛ تمدن اسلامی‌ای که استعدادهایش متناسب با زمان شکوفا بشود و خودش را نشان بدهد؛ مکرراً این را گفته‌ایم. زیرساخت اصلی هر تمدنی، منابع انسانی است دیگر؛ یعنی آن که میتواند یک تمدن را محتمل کند و ممکن کند و تحقق ببخشد، عبارت است از نیروی انسانی؛ این نیروی انسانی در کشور ما چه کسانی هستند؟ چه کسی میتواند در آینده یک چنین کار بزرگی را انجام بدهد؟ یک نسلی که با یک امتیازاتی همراه باشد؛ این نسل را شما میخواهید امروز بسازید. نسلی که خودساخته است، دارای هویت است؛ هویت ایرانی - اسلامی محکم و عمیقی دارد، دلباخته و فریفته‌ی این و آن و بازمانده‌های تمدن منسوخ‌شده‌ی شرق و غرب نیست؛ نسلی است دانا، دانشمند، کارآمد، ماهر، آشنا با سبک زندگی اسلامی و سنت‌های ایرانی؛ یک چنین نسلی لازم است تا بتواند آن تمدن را بسازد. ما از اول انقلاب در صدد بودیم این نسل به وجود بیاید؛ البته نمیشود گفت بکلی ناموفق هم بودیم؛ نه، الحمدلله موفقیت‌هایی هم داشته‌ایم؛ در عرصه‌های مختلف، عناصر تربیت‌شده‌ی این جوری به برکت همین معلمین تحقق پیدا کردند، بروز پیدا کردند، خودشان را نشان دادند؛ در بخش‌های مختلف - دیگر خودتان حالا میدانید - در اقتصاد، در مسائل نظامی، در سیاست، در غیره؛ اما این کافی نیست. اگر بخواهیم آن تمدن با آن فراگیری به وجود بیاید، ما بایستی این نسل را توسعه بدهیم، این تربیت گسترش پیدا بکند، فراگیر بشود. پس بنابراین اگر بخواهیم این کار را بکنیم، برای جمهوری اسلامی هیچ فرصتی بالاتر و بهتر از این دوازده سال نیست. این دوازده سال بزرگ‌ترین فرصت است برای جمهوری اسلامی که بتواند ارزشها را، آرمانهای انقلاب را بدرستی به این نسل منتقل کند و هویت اسلامی و ایرانی را در او نهادینه کند؛ این دوازده سال بهترین فرصت است. ۱۴۰۱/۰۲/۲۱

هر چه با هویت باید بار بیایند

- جوان را با هویت بار بیاورید. اگر جامعه‌ای احساس هویت نکرد، صداهای بلند تحکم‌آمیز، راحت او را مغلوب خواهد کرد. آن که ایستادگی میکند، آن کسی است که احساس هویت میکند؛ حالا این هویت، گاهی هویت ملی است، گاهی هویت دینی است، گاهی هویت انسانی است، **شرف است؛ هر چه؛ با هویت باید بار بیایند.** خوشبختانه امروز جامعه‌ی اسلامی - ایرانی ما یک هویت ریشه‌دار و تاریخی و قوی و قابل استقامتی دارد که این را نشان هم داده؛ این را به جوانمان بایستی منتقل بکنیم. بالاخره پس مسئله‌ی فرهنگی مسئله‌ی مهمی است؛ بخشهای فرهنگی باید احساس مسئولیت کنند و در این زمینه باید کار کنند. ۱۳۹۷/۰۳/۲۰

آنچه مهم است

- آنچه مهم است، حفظ هویت جمعی یک ملت یا یک مجموعه‌ی انسانی است، زیر هر نامی. هویت ایرانی - اسلامی مردم ما و ملت ما، به برکت انقلاب اسلامی، به برکت حضور مردم در صحنه و دخالت و شراکت مردم در مسائل اساسی نظام، یک واقعیت جاافتاده است. امروز دنیا ملت ایران را به مسلمانان همراه با آگاهی و بصیرت و پیشگامی و پیشرفت در میدانهای مختلف می‌شناسد؛ این چیز کمی نیست. بخصوص امروز که حرکت‌های اسلامی در دنیای اسلام آغاز شده است، ملت ایران میتواند نقش ایفاء کند. ۱۳۹۰/۰۷/۲۵

استحاله ی فرهنگی

- ملت ایران در دوران انقلاب اسلامی احساس هویت کرد. آنچه که دشمنان، دشمنان بنیانی این ملت همیشه میخواستند و دنبال میکردند، این بوده است که از این ملت سلب هویت کنند. وقتی یک ملتی احساس شخصیت نکرد، احساس هویت نکرد، راحت تر زیر بار می رود؛ گذشته ی او را انکار میکنند، امکانات او را انکار میکنند، قدرتهای درونی و ذاتی او را انکار میکنند، برای اینکه بتوانند براحتی آن ملت را، آن کشور را در مشت بگیرند. این کاری بود که در دوران استحاله ی فرهنگی، یعنی دوران منحوس پهلوی، در این کشور با شدت ادامه پیدا کرد و روز به روز در آن سالها تقویت شد. جمهوری اسلامی، جهت را صد و هشتاد درجه تغییر داد. ملت ایران احساس هویت میکند؛ هویت اسلامی که هویت ایرانی هم نشأت گرفته ی از همین هویت اسلامی است. احساس میکند که ایران اسلامی همان هویت گمشده ای است که بایستی این ملت دوباره آن را به دست بیاورد و بر اساس او، آرمانهای خود را معین و برنامه ریزی کند و تلاش و مجاهدت خود را شکل دهد. این کاری است که ملت ما بخوبی انجام داده است و دارد انجام میدهد. ۱۳۸۷/۰۲/۱۶

بی ریشه

• سعی کنید هویت جهاد، تغییر پیدا نکند. اینی که شما میبینید هویت بعضی از اشخاص - فکرهایشان، ترکیبهای ذهنیشان - از اول انقلاب تا حالا صد و هشتاد درجه عوض شده، این یک روال و ممشای طبیعی نیست که بگوئید طبیعتش همین است دیگر؛ نخیر، هرگز اینجوری نیست. طبیعی این است که اگر انسان یک فکر و یک راهی را به منطق و استدلال پذیرفت، این را تا آن نقطه‌ی آخر راه برود و اگر عمرش کفاف نداد، در این راه بمیرد. این طبیعی نیست که ما بگوئیم: یک راهی را حرکت کنیم برویم؛ گاهی هم با شور و خیلی هیجان، بعد از یک نقطه، ناگهان زاویه بزنیم! بعد، این زاویه‌ها اینقدر ادامه پیدا کند که تبدیل شود به عکس! این، به هیچ وجه طبیعی نیست. بعضیها توجیه میکنند: **خوب آقا، اول انقلاب، اول انقلاب بود؛ حالا زمان اثر گذاشته، ما عوض شدیم! نخیر، زمان بر روی عنصرهای ضعیف و بی ریشه و اعتقادهای واهی و مبتنی بر احساس محض اثر میگذارد؛** یا زمان با همراهی طمعها و هوسها اثر میگذارد. «انّ الذین تولّوا منکم یوم التقی الجمعان انما استزلّهم الشیطان ببعض ما کسبوا». قرآن میگوید: آنهایی که در جنگ احد برگشتند؛ طاقت نیاورند بایستند، این لغزش اینها به خاطر آن کاری است که قبلاً کردند. ما وقتی روح را نساختیم، خودمان را محکم نکردیم، معلوم است؛ هر مماسی روی آن اثر میگذارد؛ یکی، دو تا، سه تا، ناگهان میبینید که شکلش عوض شد؛ اما وقتی که مثل فولاد آبدیده، محکم و استوار و بر مبنای تفکر درست و منطق صحیح، هویت دینی انسان شکل گرفت و هویت انقلابی شکل گرفت، هرچه زمان بگذرد، این هویت روشنتر، واضحتر، جذابتر، مستحکمتر میشود. آدمها اینجورند، نهادها هم اینجورند. نگذارید نهاد جهاد دانشگاهی، تبدیل شود به یک هویت دیگر؛ به یک هویت غیر دینی، غیر انقلابی. من یک بار در جمع همین عزیزان جهاد دانشگاهی مطلبی را چند سال پیش گفتم، که یادم هم نبود؛ این را برای من آوردند، خواندم و یادم آمد - باید این هویت صحیح را و این هویت ایمانی را حفظ کنید و باقی بماند. خوشبختانه همینجور هم بوده و تا حالا هم باقی مانده است؛ چون ساخت جهاد دانشگاهی و نوع مدیریت، نوع عملکرد، نوع ارتباط رأس با بدنه، جهتگیریها، خواستهها، خواستههای خوبی بوده است. ۱۳۸۶/۰۴/۲۵

پرچم ایران

• اسلام همان چیزی است که وقتی نام و پرچم آن در ایران بلند شد، هر جا مسلمان مطلع و آگاهی پیدا شد، احساس هویت، شخصیت و عزت کرد. ۱۳۷۹/۰۴/۱۹

• هر جا در دنیا مسلمانی هست، وقتی سر بلند می‌کند و چشمش به این پرچم برافراشته و به اهتزاز درآمده می‌افتد، به هیجان می‌آید و احساسات اسلامی در او زنده می‌شود. شما ببینید از بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، هیجانانگیز و احساسات و حرکات اسلامی و موفقیت‌های گروه‌های مسلمان در منطقه‌ی اسلامی، چقدر زیاد شده است! از شمال آفریقا و الجزایر بگیرید، تا به این‌جا برسید و به طرف شرق بروید. این، به برکت همین پرچم رفیع و بلند است. احساس استقلال، احساس هویت اسلامی و احساس شخصیت در جوامع اسلامی زنده شد و دشمن اسلام و مسلمین، خائف گردید. کسانی که دهها سال تلاش کرده بودند و تا مسلمانان را ضعیف و دلمرده و بی‌شخصیت و بی‌هویت بار بیاورند، ناگهان دیدند که همه‌ی بافته‌هایشان پنبه گردید و همه‌ی نقشه‌هایشان نقش بر آب شد. قیام این دولت اسلامی، به مسلمانان احساس اعتزاز داد. ۱۳۷۶/۰۵/۰۱

افتخار کند ایرانی است

- باید جوان را به هویت ملی و باورهای ملی خودش پایبند کرد؛ طوری که افتخار کند که ایرانی است و افتخار هم دارد. واقعاً افتخار دارد ایرانی بودن؛ **آن هم ایرانی که امروز به خاطر مواضع سیاسی اش و مواضع بین‌المللی اش در دنیای اسلام، عزیزترین است.** اگر شما امروز در همه جای دنیای اسلام بروید، نظام جمهوری اسلامی و ملت ایران، عزیزترین ملت در چشم ملتها هستند؛ از شرق دنیای اسلام بگیرید تا غرب دنیای اسلام؛ از آسیا تا آفریقا؛ همه جا همین‌طور است. خوب، جوان ایرانی به این موقعیتی که دارد، علاوه بر مواریث فرهنگی تاریخش و افتخارات تاریخش، و علاوه بر استعدادهای موجود کشور - انسانی و طبیعی - چرا دلخوش نباشد؟ **چرا او را مأیوس کنیم؟** از این چیزها گاهی مشاهده میشود... اساتید، این را جزو وظایف خودشان بدانند. احیاء و رشد بخشیدن به هویت اسلامی و دینی و ایرانی جوانان، یکی از مهمترین مسائل ماست و کمک فراوانی هم به پیشرفت کشور میکند. ۱۳۸۵/۰۷/۱۳